

TÜRKİYE’DE YÖNETİM BİLİŞİM SİSTEMLERİ ALANINDAKİ ARAŞTIRMACILARIN GENEL DOKUSU ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME¹

Muhammet DAMAR¹, Mehmet Cem BÖLEN²

¹ Dr., Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir Türkiye, muhammet.damar@deu.edu.tr, ORCID: 0000-0002-3985-3073

² Dr., Atatürk Üniversitesi, Erzurum Türkiye, mehmetcem.bolen@atauni.edu.tr, ORCID: 0000-0001-7054-2858

ÖZET

Yönetim Bilişim Sistemleri, insan, teknoloji ve örgüt arasındaki ilişkiyi bütünsel bir bakış açısı ile inceleyen disiplinler arası bir bilim dalıdır. Yönetim Bilişim Sistemlerinin fen, mühendislik ve sosyal bakış açılarını kapsayan bu yapısı lisans veya lisansüstü eğitimlerini bilgisayar bilimi, işletme bilimi veya yönetim bilimi alanlarında tamamlayan birçok araştırmacının Yönetim Bilişim Sistemleri alanına yönelmesine neden olmuştur. Bu çalışmada farklı disiplinlerden beslenen ve hızla gelişen Yönetim Bilişim Sistemleri disiplininin Türkiye’deki araştırmacı dokusu ele alınmıştır. Bu kapsamda YÖKAKADEMİK sistemi üzerinden elde edilen veri seti ile toplam Yönetim Bilişim Sistemleri bilim dalında çalışan 401 akademisyen-araştırmacı incelenmiştir. Araştırmada elde edilen bulgular ışığında Yönetim Bilişim Sistemleri disiplinin çok yönlü olmasının getirdiği durumun anomalilere sebep olup olmadığı, yükseköğretim kurumlarında görev yaptıkları yerler de dikkate alınarak tartışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Yönetim Bilişim Sistemleri, Akademisyen, Araştırmacı, Türkiye, Araştırmacı Profili.

AN ASSESSMENT ON THE GENERAL PROFILE OF MANAGEMENT INFORMATION SYSTEMS RESEARCHERS IN TURKEY

ABSTRACT

Management Information Systems is an interdisciplinary field that examines the relationship between people, technology and organization with a holistic perspective. Thanks to its interdisciplinary perspective, has led many researchers who have completed their undergraduate or graduate education in computer science, business science or management science to turn to the field of Management Information Systems. In this study, researchers discuss the general aspects of Management Information Systems discipline in Turkey. In this regard, a total of 401 academicians-researchers working in the field of Management Information Systems were examined with the data set obtained through the YÖKAKADEMİK system. The study discussed whether the situation caused by the interdisciplinary nature of the Management Information Systems discipline causes anomalies, taking into account the places where researchers work in higher education institutions.

Keywords: Management Information Systems, Academician, Researcher, Turkey, Researcher Profile.

¹ 8. Uluslararası Yönetim Bilişim Sistemleri Konferansı (IMISC2021)’nda sözlü bildiri olarak sunulmuştur. Çalışma ilgili bildirinin genişletilmiş kapsamlı halidir.

GİRİŞ

Teknoloji kullanımının yaygınlaşması ve kolaylaşması değerlendirildiğinde, yeni bilgi teknolojilerinin kuruluşlara kazandırabileceği rekabet üstünlüğü, bilgi veya iletişim teknolojilerinin etkin kullanımı ve yönetilmesiyle elde edilebilir (Albayrak ve Biçer, 2009). Ayrıca bilgisayar dünyasındaki gelişmeler, bilişim sektörünün, hizmet, üretim ve tarım sektörleri karşısında iki binli yıllar sonrasında üstünlük kazanmasına ve her sektör ile iç içe hale gelmesine neden olmuştur. Bu neden, her sektördeki çalışanın ve işletmenin bilişim ürünlerinden etkin bir şekilde faydalanma gereğini doğurmuş, öğretim kurumlarının da bu gelişmelere uyumlanma zorunluluğu getirmiştir. Diğer eğitim kurumlarında olduğu gibi, işletmecilik eğitiminde de bilişim teolojisinin enformasyon teknolojisine sağladığı imkanların eğitim sistemine dahil edilmesi bir zaruriyet haline dönüşmüştür (Akpınar, 2001:40). Bu durum Yönetim Bilişim Sistemleri (YBS)'nin kısa zamanda birçok araştırmacı için önemli bir çalışma alanı olmasına neden olmuştur. Henkoğlu ve Şerefoğlu (2019)'na göre üniversitelerimizde YBS programlarının bilişim teknolojileri konularını baz alan bir müfredat çerçevesinde hızla yayıldığı görüldüğünü ve geleceğin en önemli mesleklerine ve bu mesleklerin eğitim aldığı programlara yer veren kaynaklarda YBS uzmanlık alanının ilk sıralarda yer aldığını ifade etmiştir. Ayrıca bunun hızlı gelişmede etkili olduğunu belirtmiştir. Bir başka ifadeyle sayıları hızla artan YBS programları çok sayıda araştırmacının ilgi duyduğu bir alan haline gelmiştir.

Genel olarak YBS, çeşitli bilgi teknolojilerinin toplumsal, örgütsel, grup ve bireysel düzeylerde stratejik, yönetsel ve operasyonel kullanımına odaklanan uygulamalı bir alan olmakla birlikte bilişsel psikoloji, bilgisayar bilimi, ekonomi, operasyon yönetimi, organizasyon teorisi ve mühendislik gibi çeşitli referans disiplinlerinden yararlanır (Culnan 1987; Baskerville ve Myers, 2002).

Aslay ve diğerleri (2021), işletme içerisinde uygun şekilde bilgi, görev, veri akışının vb. sağlanması, karar alma, yönetim süreçlerinin daha verimli olması YBS'nin ana çalışma konusu olduğunu ifade etmiş ve YBS'nin bilişim, yönetim, işletme gibi birçok alanı barındırdığından dolayı çok disiplinli bir alan olarak görüldüğünü belirtmiştir. Bensghir (2002) ise YBS'yi "*eklektik bir yapıya sahip olup, pek çok diğer disiplinlerin kesişme noktasında varlığını gösteren yeni bir disiplinler arası inceleme alanı*" olarak tanımlamıştır.

Akpınar (2011:568) çalışmasında, Almanca konuşulan ülkelerde bu alandaki programların Wirttschaftsinformatik (İşletme Enformatiği) altında toplandığını ve bunun standart olduğu, fakat İngilizce konuşulan ülkelerde bu programların tek bir isim ile ifade edilmediğini belirtmiştir. Öğretim programlarının, "*Business Information Technology, Computer Information Technology, Business Computing, Business Informatics, Information Systems, Management of Information Systems, Management of Business Systems*" gibi isimler ile adlandırıldığını ifade etmiştir. Gambill ve diğerleri (1999), Pierson ve diğerleri (2008), Lunt ve diğerleri (2003) çalışmalarında aynı doğrultuda açıklamalarda bulunmuştur. Bu adlandırmada enformasyon ile iletişim teknolojilerinin ve ayrıca işletmeye ilişkin konuların yoğunluğunun da bu etkili olduğunu belirtmiştir. Ayrıca, 2008 yılında Amerika Birleşik Devletleri'nde gerçekleştirilen bir çalışmada öğretim programlarının yaklaşık % 41'inin Yönetim Bilişim Sistemleri (*Management Information Systems*), %21'inin Bilgi Sistemleri (*Information Systems*) ve % 18'inin Bilgisayar Bilgi Sistemleri (*Computer Information Systems*) olarak isimlendirilmiştir (Pierson vd., 2008:30; Akpınar, 2011:568). Gerçekleştirilen bu çalışma 2004 ve 2007 yılları olmak üzere iki farklı yıldaki durumu ortaya koymuş ve aradan geçen yıllara rağmen ilgili yüzde oranları değişmemiştir.

Bensghir (2002) YBS'nin "*özünde yönetim, bilişim, bilgi teknolojileri stratejileri, bu teknolojilerin etkili yönetimi ve uygulanması ve örgütsel değişim ile bütünleşmesine*" odaklandığını belirtmiştir. Öte yandan Adeoti-Adekeye (1997)'e tüm bu tanımlardan farklı olarak, YBS'nin evrensel olarak kabul edilmiş bir tanımının olmadığını ifade ederek mevcut tanımların araştırmacıların alıştıkları alan ile YBS disiplinin ilgisini ve araştırmacının kişisel değerlendirmesini yansıttığını değerlendirmiştir. Bütün bu tanımlarda vurgulandığı üzere YBS, gerek kişilerin gerekse örgütlerin kullandığı tüm bilgi sistemlerini içine alan, bu sistemleri kullanma ve yönetme noktasında yetkin personel yetiştiren, küresel teknolojik gelişmeleri takip edip söz konusu gelişmeleri veya değişimleri bireysel ve örgütsel seviyede uygulama noktalarında literatüre katkı sunan bir bilim dalıdır.

Coşkun ve diğerleri (2019:180) bilişim sistemleri veya bilişim alanının, farklı geçmişlerden ve disiplinlerden araştırmacılara sahip olduğunu belirtmiş ve Yönetim bilişim sistemleri, bilgisayar bilgi sistemleri, bilgi sistemleri terimleri sıklıkla birbirinin yerine alanda kullanıldığını değerlendirmiştir. Ayrıca farklı araştırmacılar alanı farklı bir şekilde kavramsallaştırmıştır ve akademik disiplinin güncel durumunu, dönüşümünü incelemek, alandaki değişim ve gelişmeleri gözlemlemek için geleneksel bir yaklaşım olduğunu ifade etmiştir.

Türkiye'deki araştırmacı dokusu çalışmamızın merkezini oluşturduğu için özellikle bilişim sektöründe öne çeken ülkelerdeki araştırmalar üzerinde okumalar gerçekleştirilmiş, alanın gereksinim duyduğu temel yetkinlikler üzerine değerlendirmede bulunulmuştur. Alan çalışanlarının ve araştırmacıların ilgili literatür ve küresel alan gerçekleri ile Türkiye'deki yönetim bilişim sistemleri disiplinini ile kendini ilişkilendirmiş araştırmacı dokusu üzerinde doğal bir kıyaslamaya özellikle tartışma bölümünde, kolaylıkla gerçekleştirmesi amaçlanmıştır.

Bu çalışmanın amacı, Türkiye'de YBS alanında görev yapan veya kendini bu alan ile ilişkilendirmiş araştırma görevlisi, öğretim görevlisi, doktor öğretim üyesi, doçent veya profesör kadrolarının görev yaptığı birim, program veya anabilim dallarını ortaya koyarak YBS alanında çalışan bilim insanları ile ilgili genel bir çerçeve sunmaktır. Bu kapsamda yapılan analizler sonucu elde edilen bulgular ile YBS disiplinin çok yönlü olmasının getirdiği durumun anomalilere sebep olup olmadığı, yükseköğretim kurumlarında görev yaptıkları yerler de dikkate alınarak ortaya konulmaktadır.

YÖNETİM BİLİŞİM SİSTEMERİ DİSİPLİNİNİN ÜLKEMİZDE GELİŞİMİ

Enformasyon sistemlerinin akademide eğitim programlarına dahil edilmesi altmışlı yıllarda işletme okullarında verilen ve programcılar ile işletmeciler arasında iletişimi sağlamayı amaçlayan tek bir ders ile başlamıştır. Daha önceleri sadece bilgisayar ve matematikçilerin, yani işin teknik gelişimi ile ilgilenen kesime hitap eden bilgisayarlar, ilk defa 1979 yılında piyasaya sürülen ilk paket programı Visicalc ile mesleği bilgisayarlar ile ilişkili olmayan kullanıcıları da ilgilendirmeye ve hizmet etmeye başlamıştır. Ayrıca işletmecilik bilgisine sahip olmayan mühendislik veya matematik öğrenimi almış bilgisayar programcılarının, sektörün ihtiyacı olan etkin ve verimli programlar geliştirmede zorluklar yaşamıştır (Akpınar, 2011:565-566). Bu durum işletme ve bilgisayar alanını daha da yakınlaştırmış, sorgulatmış ve gerekli kalifiye eleman konusunda eğitim kurumlarını da içine alan girişimlerin başlamasına neden olmuştur.

Bilgisayar ve yazılım endüstrilerindeki işçi sayısı Amerika Birleşik Devletleri (ABD)'nde seksenli yıllardan doksanlı yıllara gelindiğinde neredeyse üç katına çıkmıştır (Freeman ve Aspray, 1999:35). 2000-2010 dönemi için ABD Çalışma İstatistikleri Bürosu projeksiyonlarına göre, en hızlı büyüyen on meslekten bilgisayarla ilgili meslekler ilk on pozisyonun sekizini işgal etmektedir ve bunlar şu şekilde sıralanmıştır: Yazılım uygulamaları mühendisleri, destek uzmanları, sistem yazılım mühendisleri, ağ ve sistem yöneticileri, ağ sistemleri ve veri iletişim analistleri, masaüstü yayıncıları, veritabanı yöneticileri ve sistem analistleri (Noll ve Wilkins, 2002:143).

Özellikle 2000'li yıllardan sonra bilgi teknolojisi çalışanlarının kalifiye eleman sıkıntısı kronikleşmiş ve ciddi olarak gün yüzüne çıkmıştır. Bu bağlamda birçok bölgesel ve ulusal hükümet, bilgi teknolojisi hizmetlerinin sağlanmasını ekonomik kalkınma stratejilerinde önemli bir unsur haline getirmiştir (Reichgelt vd., 2002:213). Buna bağlı olarak hızla hükümetlerin desteği ile sektörün ihtiyacı olan kalifiye eleman ihtiyacı üniversitelerin de desteği ile doldurulmaya çalışılmıştır.

Bilgi sistemleri teknolojisindeki devrim niteliğindeki gelişmeler ve dönüşümler dünyada olduğu gibi ülkemizde de yaşanmıştır. Küresel rekabetin en stratejik araçları olan eğitim kurumları da bu yönde ön almışlardır. Dünyada olduğu gibi ülkemizde de eğitim kurumları YBS alanında çalışan araştırmacılar yetişmeye ve yeni eğitim programları açılmaya başlamıştır. Türkiye'de ilk YBS bölümü olarak kabul edilen lisans programı 1991 yılında Marmara Üniversitesi İşletme Fakültesi bünyesinde açılan İşletme Enformatiği bölümüdür. Yönetim Bilişim Sistemleri adı ile açılan ilk bölüm ise 1995 yılında Boğaziçi Üniversitesi'nde kurulmuştur (Damar ve Aydın, 2021:834).

1991 yılından 2010 yılına gelindiğinde 12'si vakıf üniversiteleri olmak üzere 17 üniversite (Akpınar, 2011), 2018 yılına gelindiğinde 49 (Henkoğlu ve Şerefoglu, 2019), 2020 yılına gelindiğinde 69'a çıkmıştır. Türkiye'de faaliyet gösteren 207 üniversitenin %71'inde YBS programının açıldığı görülmektedir. Bunlardan 43 tanesinin ise 2021 tercih yılında açıldığı görülmektedir (YÖK ATLAS, 2021).

Pierson ve diğerlerinin (2008:26), ABD'de bilgisayar ile ilişkili programlarda Accredited Schools of Business (AACSB) akreditasyonu ile konuyu tartıştıkları çalışmalarında, her ne kadar *bilgi sistemleri*, olarak çalışmalarında ifade etseler de *yönetim bilgi sistemleri*, *bilgisayar bilgi sistemleri*, *iş bilgi sistemleri* ve *bilgi teknolojisi* gibi pek çok ad ile bilindiğini ifade etmiştir. Ayrıca bu programların geleneksel işletme okulu yeni açılan program tekliflerinde nispeten yeni bir disipline atıfta bulunan isimlerden bazıları olduğunu belirtmişlerdir. Fakat ilgili disiplin, muhasebe, yönetim, ekonomi, finans ve pazarlamanın geleneksel iş alanları ile karşılaştırıldığında hala nispeten yeni olduğu belirtilmiştir. Ülkemizde ilgili programlar günümüzde büyük bir sayıya ulaşsa da özellikle 2010'lu yıllardan sonra sayısını artırmıştır (Akpınar, 2011; Henkoğlu ve Şerefoglu, 2019; YÖKATLAS, 2021).

Öte yandan hızla açılan her programda olduğu gibi YBS programlarında da bazı üniversiteler akademik kadrolarını doldurabilmek için bir yarış içine girebilir. Akademisyen niteliğinin mezun olan öğrenci ve dolayısı ile sektör üzerinde doğrudan bir etkisi yadsınamaz bir gerçektir. Sadece kadro doldurmak amacıyla yapılan atamalar sonucunda gerek akademisyen niteliği gerekse yetiştirilen ve mezun edilen öğrencinin niteliği sorgulanır hale gelebilecek belki de sektörün bölüm mezunlarına bakışını olumsuz yönde etkileyebilecektir. Ayrıca, yönetim bilişim sistemleri programlarının müfredatı, Akpınar (2011)'ında söylediği gibi ders içerik yoğunluklarına bağlı olarak değişse de enformatik bölümlerinin kuruluş önerisi yükseköğretim kurumlarının gelecek ön görüşü ile değil tam tersine sektörün ihtiyaç ve taleplerine yönelik gerçekleşmiştir.

YBS disiplininin Türkiye'deki mevcut durumuna ilişkin olarak yapılan çeşitli çalışmalar bulunmaktadır. YBS disiplininin gelişimini ve yetkinlik, beklenti ve disiplinin Türkiye'deki durumunu inceleyen çalışmaların ortak paydasını YBS eğitim programları ve bu programların akademik ürünleri oluşturmaktadır. Örneğin Yarlıkaş (2015), YBS disiplinin yükseköğretim kurumları için iki binli yılların başlangıcına nazaran önemli düzeyde bir gelişim göstermiştir. Özellikle tez sayısında ve niteliğinde artış olduğunu ve daha fazla sayıda üniversitenin YBS alanında lisans üstü programları açtığını belirtmiştir. Ayrıca YBS ders içerikleri ve yetkinliklerinin (Öğrenci kazanımları noktasında değerlendirilen yetkinlik kümeleri: Teknik, analitik, iletişimsel, yönetsel.) sorgulandığı (Uğur vd., 2014) ve Türkiye'deki YBS programlarının gelişiminin Türkiye ve Dünya ile kıyaslandığı (Henkoğlu ve Şerefoglu, 2019) çalışmaların gerçekleştirildiği görülmektedir.

İlgili çalışmalarda Türkiye'deki tüm kamu ve özel kuruluşlar için YBS disiplininin önemi vurgulanmıştır. Bu çalışmalarda YBS kavramsal olarak değerlendirildiği gibi, YBS bölümlerinde okutulan dersler, alanın çok disiplinli olması ve ilişkili olduğu bilim dalları, öğrencilerin yetkinlikleri ve beklentisi, işletmelerin alandan beklentisi gibi pek çok farklı yönden konu değerlendirilmiştir. Ancak bu çalışmanın yazarlarının bilgisi kadarıyla Türkiye'de YBS alanında çalışan araştırmacı dokusunu inceleyen ve alana bilimsel katkı sunacak araştırmacı yapısının sorgulandığı bir çalışma bulunmamaktadır.

METODOLOJİ

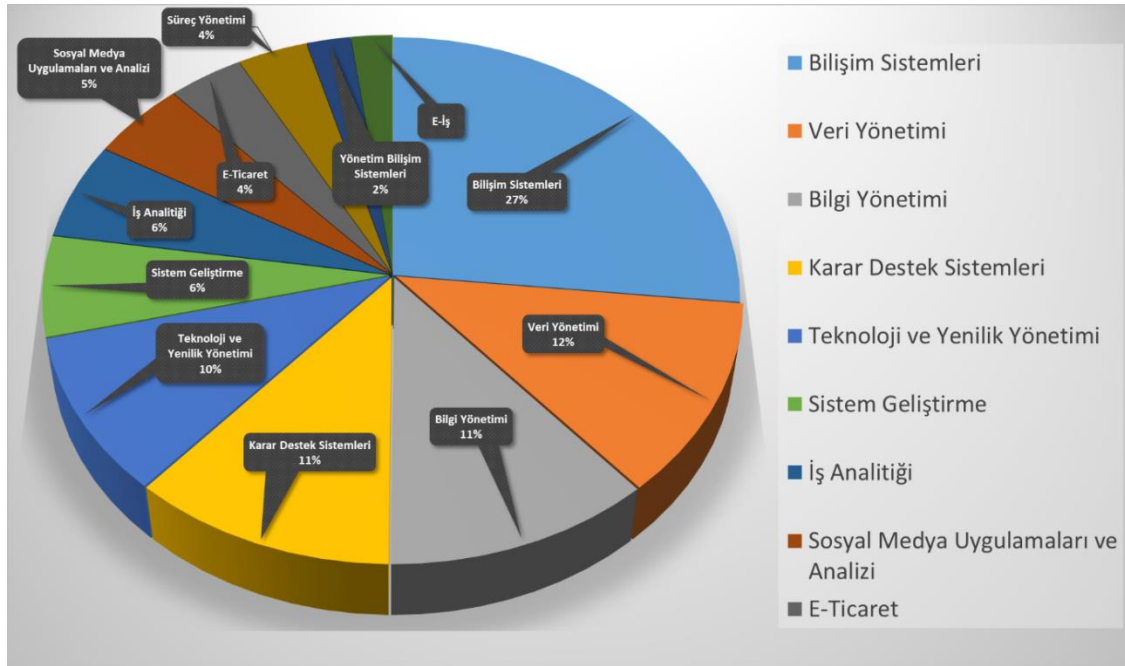
Bu çalışmada 25 Temmuz 2021 itibarıyla YÖKAKADEMİK alanında Yönetim Bilişim Sistemleri bilim alanıyla kendini ilişkilendirmiş araştırmacıların veri seti kullanılmıştır. Söz konusu veri seti Microsoft Excel programı üzerinde saklanmış, Microsoft Power BI iş zekası aracılığı ile verilerin temizlenmesi, uygun formata dönüştürülmesi, çeşitli sorguların yapılması, verinin düzenlenmesi ve raporlanması gerçekleştirilmiştir. Ayrıca anomali gibi görülen, YBS ile doğrudan bağlantısı olmayan birim veya bölümlerde görev yapan araştırmacıların özellikleri ve durumu ile ilgili daha iyi tespit yapılabilmesi için YÖKAKADEMİK web sayfasının parametrik raporlama özelliklerinden faydalanmıştır. Ayrıca YÖKATLAS (2021) verileri YBS programlarına ilişkin çeşitli istatistiki bilgiler edinmek amacıyla incelenmiştir.

BULGULAR ve TARTIŞMA

YÖKAKADEMİK verilerine göre 25 Temmuz 2021 tarihi itibarıyla Sosyal-Beşeri ve İdari Bilimler Temel Alanı Yönetim Bilişim Sistemleri bilim alanıyla ilişkilendirilmiş araştırmacı sayısı 408'dir. Araştırmacıların unvanlarına göre sıralaması, profesör (f:46), doçent (f:45), doktor öğretim üyesi (f:136), öğretim görevlisi (f:95), araştırma görevlisi (f:86), şeklindedir. Elde edilen veriler analiz edildiğinde alanda yurtdışı lisans, yüksek lisans veya doktora eğitimi alan akademisyen-araştırmacı sayısına rastlanmış fakat sayılarının az olduğu görülmüştür. Araştırmacıların en yoğun görev yaptığı ilk on beş kurum sırasıyla; Sakarya Üniversitesi (f:20), Dokuz Eylül Üniversitesi (f:17), Atatürk Üniversitesi (f:14), Marmara Üniversitesi (f:11), Boğaziçi Üniversitesi (f:10), Beykent Üniversitesi (f:8), Orta Doğu Teknik Üniversitesi (f:8), Düzce Üniversitesi (f:8), İstanbul Üniversitesi (f:8), Bandırma Onyedli Eylül Üniversitesi (f:7), Aksaray Üniversitesi (f:7), Uluslararası Kıbrıs Üniversitesi (f:7), İzmir Bakırçay Üniversitesi (f:7), Sivas Cumhuriyet Üniversitesi (f:7), Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi (f:7), şeklindedir.

YÖK ATLAS (2021) sayfasından elde edilen ve 2021-2022 yılında yeni faaliyete geçen programlar ile toplamda 147 YBS bölümünün (birinci öğretim, ikinci öğretim, açıköğretim, ve özel üniversitelerin burs kriterlerine bağlı programlar) üniversitelerde açıldığı görülmektedir. Bu durum aslında alanda önemli bir akademisyen eksikliğinin olduğunu geleceğe dair kontrolsüz bir büyümenin yanında alanda akademik faaliyet gösteren araştırmacılar için olduğu kadar öğrencilerin de gelecek dönemlerde nitelik sorunsalı ile karşılaşabilecek bir durum olarak görülebilir. Öte yandan Henkoğlu ve Şerefoğlu (2019), Yükseköğretim Kurulu tarafından belirlenmiş öncelikli alanlara konu başlıklarının büyük bir bölümünün YBS ilişkili ve çalışılan konular olduğunu belirtmiştir. Ayrıca, bu durum Türkiye'de YBS uzman ve araştırmacılarına, mezunlarına ihtiyacı da ortaya koyduğunu belirtmiştir. Yönetim Bilişim Sistemleri bilim alanında araştırmacıların kendilerini en yoğun ilişkilendirdikleri ilk beş uzmanlık alanları, bilişim sistemleri (f:202), veri yönetimi (f:91), bilgi yönetimi (f:87), karar destek sistemleri (f:86), teknoloji ve yenilik yönetimi (f:74), şeklindedir (Şekil 1).

Şekil 1. Yönetim Bilişim Sistemlerinde Görev Alan Araştırmacıların Uzmanlık Alanları

Özellikle öğretim görevlisi, araştırma görevlisi ve doktor öğretim üyesi kadrolarında bulunan araştırmacıların lisans, yüksek lisans ve doktora eğitimleri kıyaslandığında çevre mühendisliği, elektrik elektronik mühendisliği, makine mühendisliği, ziraat mühendisliği, maliye, kamu yönetimi, siyaset bilimi ve kamu yönetimi gibi YBS disiplini ile doğrudan ilişkisi olmayan programlardan

mezun kişilerin alan ile kendilerini örtüştürdüğü görülmektedir. Bununla birlikte her ne kadar bilgisayar bilimleri ile ilişkisi olsa da eğitim fakültelerinin bilgisayar veya elektrik elektronik programlarından mezun olan araştırmacıların da azımsanmayacak oranda alan ile kendini örtüştürüldüğü görülmektedir. Bununla birlikte bazı araştırmacıların lisans, yüksek lisans veya doktora eğitimlerinden hiç birinin alan ile doğrudan bağı bulunmamasına rağmen alan ile kendini ilişkilendirdiği görülmüştür.

Aslında sayılan tüm özellikler ile bu dokudaki araştırmacıların aldıkları eğitim ve kariyer çizgisi dikkate alındığında, istatistik, matematik, bilgisayar veya elektrik elektronik mühendisliklerinden doçentlik alanlarına başvurması beklenmektedir. Bu durum ilgili alanlardaki doçentlik kriterleri ile yönetim bilişim sistemleri doçentlik kriterleri arasında farklılıkların tartışılması gereğini de ortaya koymaktadır. ÜAK (2021) doçentlik kriterlerine göre akademisyenler doçentlik başvurularına, eğitim bilimleri, fen bilimleri ve matematik, filoloji, güzel sanatlar, hukuk, ilahiyat, mimarlık-planlama ve tasarım, mühendislik, sağlık bilimleri, sosyal-beşeri ve idari bilimler, ziraat, orman ve su ürünleri, spor bilimleri temel alanlarında başvurabilmektedir. Örneğin Fen Bilimleri, Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri eğitimi alanında uzmanlaşmış bir akademisyenin eğitim bilimleri temel alanından başvuru yapması gerekmektedir. ÜAK (2021) kriterleri genel olarak Yönetim Bilişim Sistemleri doçentlik kriterlerine benzerlik taşısa da bu alanlardaki akademik kadrolardaki şişkinliğin, kişileri YBS'ye yöneltebileceği gerçeğini dikkate almak gerekmektedir.

Akpınar (2011) çalışmasında, *Sosyal, Beşeri ve İdari Bilimler Temel Alanı* altında bulunan *Yönetim Bilişim Sistemleri* bilim alanında doçentlik sınavlarındaki en önemli sorunu disiplindeki kapsam belirsizliği olduğunu ifade etmiş ve alanın kapsamının sürekli güncel tutularak ve alan uzmanları tarafından tartışarak, hatlarının belirlenmesi gerektiğini belirtmiştir. Cappel (2002:76), bilişim sistemleri disiplinin, şimdiye kadar var olan en dinamik alanlardan biri olduğunu ifade etmiştir. Teknolojik değişim, gelişim ve dönüşüme bağlı olarak işletmeler de dönüşmekte, oluşan sektör ihtiyaçlarına cevap verme gereksinimi ile yüzleşmektedirler. Bununla birlikte, Noll ve Wilkins (2002) ve Cappel (2002:76), bu duruma bilgi sistemleri alanındaki eğitim programları açısından yaklaşmış ve hızla değişen bilgi sistemleri alanında eğitim programları sürekli olarak yeniden değerlendirilmeli ve revize edilmesi gerektiğini belirtmiştir. Dersi veren tarafın öğretim üyesi olduğu değerlendirildiğinde, Akpınar (2011)'in doçentlik kriteri üzerine değerlendirmesini bu bulgu doğrudan desteklemektedir. Hem ders içeriklerinin hem de doçentlik ölçütlerinin güncelliği, alanın sektör gereksinimlerini, eğitim kurumlarının ihtiyaçlarını ve pazar taleplerini daha doğru yansıtan müfredat gereksinimini karşılayacağı ifade edilebilir.

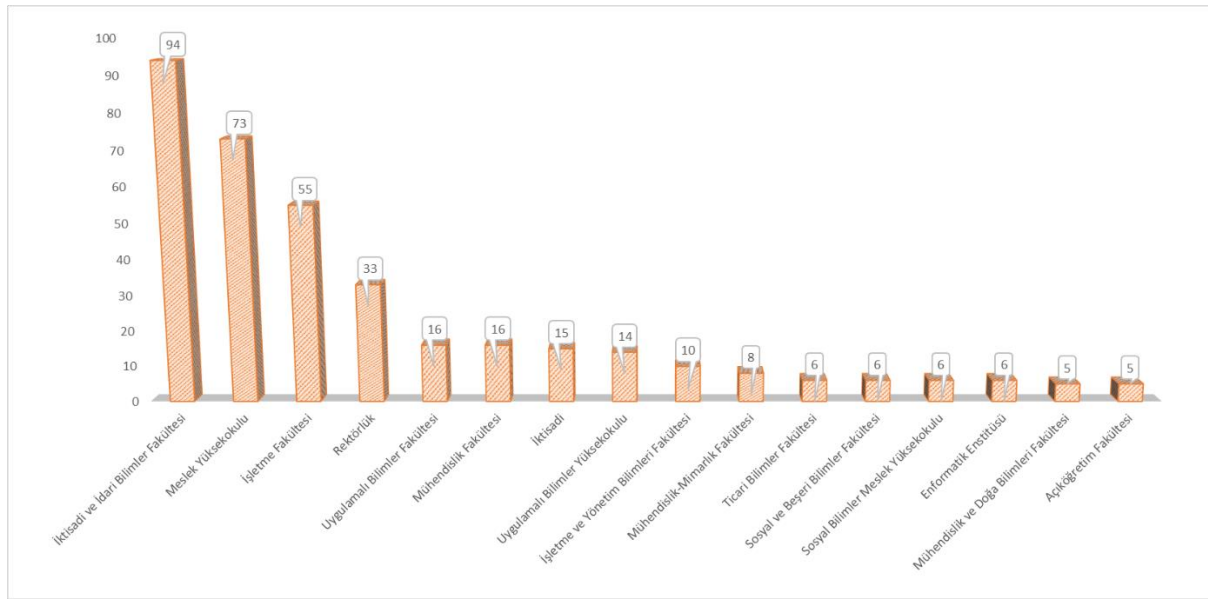
Konuyla ilgili bir başka örnek ise doçentlik müracaatında mühendislik alanından YBS'ye yönelen araştırmacılarıdır. Elektrik-Elektronik, Makine veya Maden gibi pek çok mühendislik alanından lisans veya lisansüstü eğitimini tamamlamış birçok araştırmacı YBS disiplini ile kendini ilişkilendirdiği görülmüştür. Mühendislik temel alanında "*SCI, SCI-Expanded, SSCI veya AHCI kapsamındaki dergilerde yayımlanmış makale ve a bendi kapsamında en az bir makalede başlıca yazar olmak kaydıyla en az 40 puan alınmalıdır.*" ifadesi geçmektedir. Bu durumun benzeri aynı ağırlıkta olmasa da mimarlık, planlama ve tasarım temel alanı içinde geçerlidir. Fakat yerine getirmesi nispeten zor olan şartlar ise YBS doçentlik kriterlerinde yoktur. Bu durum araştırmacıların doçentlik kriterini sağlamak için farklı alanlara yönelmesine sebep olabilir. Dolayısıyla bunun gibi anomali durumların YBS alanının daha iyi ve nitelikli gelişmesi için dikkate alınmalıdır.

Yönetim Bilişim Sistemleri mezunlarının tüm sektörlerde bilginin, kararın, yönetimin, koordinasyonun olduğu, bunun sistemli bir şekilde güdülmesi gerektiği her özel ve kamu kurumunda görev ve sorumluluk alabilir. Fakat YÖKATLAS (2021) sayfası incelendiğinde alandaki mezunların diploma niteliğini ve sektörde YBS algısının imajını etkileme yönüyle İstanbul Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi (2020 YKS kayıt yaptıran öğrenci sayısı:308) ve Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi (2020 YKS kayıt yaptıran öğrenci sayısı:615) disiplinin sektörde edindiği tüm kazanımlar ve mezunların diploma özellikleri açısından olumsuz bir etki yaratabileceği ayrıca ifade edilebilir. YÖKATLAS (2021) verilerine göre 2020 YKS tercihlerine göre yönetim bilişim sistemleri programlarına kayıt yapan her beş öğrenciden biri açıköğretim fakültesine kayıt yapmıştır ki bu da ileri ki yıllarda her beş mezundan birinin açıköğretim mezunu olacağı anlamına da gelmektedir. Dört veya beş senelik önemli bir emeği karşılığı olarak mezun olan, bunu laboratuvar uygulamaları, yüz

yüze etkileşim, takım çalışması, proje yönetimi, gerektiğinde sektör teması gibi pek çok farklı etkileşim ve öğrenme süreci ile kendini geliştiren, dört yıllık emeği sonucunda açık öğretim fakültesinde okuyan öğrenci ile aynı diplomaya sahip olması detaylı tartışılabilir. Gelecekte bugün pek çok üniversitede açılan YBS bölümlerinin kapanmasına sebep olabilir.

Yönetim Bilişim Sistemleri bilim alanında araştırmacıların kadro ve görev yerleri dikkate alındığında genel olarak araştırmacıların iktisadi ve idari bilimler fakültesi ($f:94$), meslek yüksekokulu ($f:68$), işletme fakültesi ($f:55$), rektörlük ($f:33$), uygulamalı bilimler fakültesi ($f:16$), mühendislik fakültesi ($f:16$), şeklinde olduğu görülebilir (Şekil 2). Ayrıca, yönetim bilimleri fakültesi, havacılık ve uzay bilimleri fakültesi, eğitim fakültesi, bilgisayar ve bilişim bilimleri fakültesi üç, tıp fakültesi, sağlık hizmetleri meslek yüksekokulu, sağlık bilimleri fakültesi, fen fakültesi, adalet meslek yüksekokulu iki akademisyen-araştırmacıya sahipken, uzaktan eğitim meslek yüksekokulu, teknoloji fakültesi, siyasal bilgiler fakültesi, sivil havacılık yüksekokulu, mimarlık fakültesi, hava harp okulu, sağlık bilimleri enstitüsü bir araştırmacıya sahiptir.

Şekil 2. Araştırmacıların Görev Yaptıkları Fakülte, Yüksekokul ve Enstitüler

Şekil 2 üzerinde en yoğun dördüncü görev yerinin rektörlük olması göze çarpmaktadır. Bu durum araştırma sorumuz ve problem çerçevesinde ortaya koyduğumuz, akademisyen-araştırmacı görev dağılımlarının yükseköğretim kurumları içindeki anomali durumlar, görev yerlerinde Tıp Fakültesi, Mimarlık Fakültesi, Adalet Meslek Yüksekokulu, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Eğitim Fakültesi, Siyasal Bilimler Fakültesi, gibi görev yerlerinin bulunması ile açıklanabilir.

Tablo 1’de görüleceği üzere, YBS ile kendilerini ilişkilendirmiş araştırmacıların, tıbbi hizmetler ve teknikler bölümü, mülkiyet koruma ve güvenlik bölümü, otel, temel tıp bilimleri bölümü, lojistik yönetimi bölümü, Atatürk ilkeleri ve inkılap tarihi bölümü, biyoloji bölümü, ulaştırma hizmetleri bölümü, pilotaj bölümü, ortak dersler bölümü, eczane hizmetleri bölümü, hukuk bölümü, bitkisel ve hayvansal üretim bölümü gibi aslında yönetim bilişim sistemlerinin temel ilgi ve odak alanları ile pek ilişkili olmayan yerlerde araştırmacıları görev yaptığı görülmüştür. Bu sonuç bir disiplin olarak YBS’nin disiplinler arası bir alan olması gerçeğiyle tutarlıdır (Culnan ve Swanson, 1986).

Tablo 1. Araştırmacıların Görev Yaptıkları Fakülte, Yüksekokul ve Enstitüler

Araştırmacı Kadro Yeri/Türü	Sayı	Araştırmacı Kadro Yeri/Türü	Sayı
Yönetim Bilişim Sistemleri	149	Bilişim Sistemleri ve Teknolojileri	7
Belirsiz	41	Bilişim Sistemleri Anabilim Dalı	6
İşletme Bölümü	36	Yazılım Mühendisliği	5
Bilgisayar Teknolojileri	31	Muhasebe ve Vergi	5

Bilgisayar Mühendisliği	15	Sağlık Yönetimi	4
Büro Hizmetleri ve Sekreterlik	12	Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi	3
Endüstri Mühendisliği	10	Tıbbi Hizmetler ve Teknikler	3
Yönetim ve Organizasyon	10	İşletme	3
Enformatik	10	Mülkiyet Koruma ve Güvenlik	3

Lunt ve diğerleri (2003: 3), yönetim bilişim sistemlerini, bilgi sistemleri ve yönetim bilişim sistemleri programlarının bir kombinasyonu, olarak tanımlamış ve gerekli tüm derslerin yaklaşık %58'ini işletme, diğer %42'sinin ağ, web ve veritabanları (%18), yazılım (%11), kişilerarası iletişim (%6) ve fizik, matematik ve kimya (%6) şeklinde olduğunu belirtmiştir. Donanım veya elektronik ve sinyallerde esasen zorunlu bir kurs olmadığını belirtmiştir. Gillenson ve Stutz (1991), YBS disiplinde çalışan birçok araştırmacının, bilgisayar bilimi ve yönetim bilimi alanlarından geldiğini belirtmiştir. Öte yandan bu çalışmada incelenen veri setine göre Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi, Elektronik ve Otomasyon, Bilgi Güvenliği Teknolojisi, Havacılık Yönetimi, Temel Tıp Bilimleri, Dış Ticaret, Lojistik Yönetimi, Biyoloji ve Eczane Hizmetleri gibi bölümlerde görev yapan araştırmacılar da bulunmaktadır. Akpınar (2011) çalışmasında, YBS alanında lisansüstü eğitim alacak öğrencilerin, lisans mezuniyetlerinin enformasyon sistemleri alanında veya en azından işletme, enformatik, bilgisayar mühendisliği, endüstri mühendisliği gibi alanlardan olması gerektiğini belirtmiştir.

Fang ve diğerleri (2005:63) bilişim sektörü çalışanlarının bilgi birikimi ve yetkinlikleri üzerine gerçekleştirdikleri çalışmalarında; takım becerileri, iletişim becerileri, eleştirel düşünme becerileri, kişisel motivasyon ve yaratıcı düşünme becerileri gibi kişilerarası veya kişisel öğelerin tümü, işe alımcılar tarafından yeni giriş seviyesi bilişim sektörü çalışanları için en önemli beceri setleri olarak görüldüğünü belirtmişlerdir. Daha da ilginç, bu kişilerarası veya kişisel öğeler, herhangi bir temel bilgi sistemleri bilgisi veya becerisi ve örgütsel bilgi gibi diğerlerinden çok daha yüksek olarak derecelendirilmektedir. Ayrıca ABD sektör temsilcilerinin ilgili dönemde işe alım sürelerindeki temel öncelik olarak web tabanlı yazılım becerilerini ve kişisel üretkenlik yazılım becerilerini, üst düzey ve nesne yönelimli programlama becerileri gibi geleneksel programlama becerilerinden daha önemli olarak değerlendirmektedir. Proje yönetimi ve ilgili programların kullanımı bir önceki yetkinliklerin gerisinde kaldığı ifade edilebilir. Simülasyon, istatistik ve uzman sistem becerileri, işe alım görevlileri tarafından en az aranan beceriler olmuştur.

Farklı disiplinlerden alana farklı nedenler ile (doçentlik kriterleri, kadro sıkıntıları, alandaki yoğun rekabet gibi) dahil olan, farklı lisans, yüksek lisans veya doktora derecelerinin jeoloji, jeofizik, ziraat, mimar, şehir bölge planlama gibi yukarıda sektörde aranan nitelikleri karşılamayacak şekilde olması alanın dokusunu, alanda yetişen öğrencinin yetkinliğini olumsuz yönde etkileyeceği açıkça görülebilir. Lunt ve diğerleri (2003) ve Fang ve diğerleri (2005) çalışmalarında bu duruma gerek ders içerikleri gerekse sektörün ihtiyacı olan kalifiye elaman gereksinimleri ile konuyu detaylı değerlendirmişler ve gereksinimleri açıklamışlardır. Bu tür durum sektörün küresel eğilimleri Türkiye'nin engel olmasına da doğrudan etki yaratacağı, iyi akademisyenlerini ufku geniş ve alanda kendini geliştiren araştırmacıların başarılı mezunlar vereceği unutulmamalı, bu mezunlar ile alanın, sektörün ve ülkenin geleceğinin şekillendiği unutulmamalıdır.

Hızla dijitalleşen ve ilgili teknolojilerinin tüm sektörleri etkilediği ve günlük hayatımızın her noktasına girdiği yazılım sektörü yetmiş trilyon dolarlık küresel hasılaya sahiptir ve Türkiye bu pazardan düşük bir pay almaktadır. Türkiye'nin üretim potansiyeli ve iç dinamikleri değerlendirildiğinde bu oldukça yetersizdir (Damar vd., 2018:326). Bilgi ve iletişim sektöründeki öncü ve önemli ülkelerden olan İrlanda, Hindistan ve İsrail gibi ülkelerin bilişim sektörüne gösterdikleri ilgi, ulusal bir politika haline getirilmiş, akademik olarak alanın geliştirilmesi için pek çok araştırma yapmışlardır. İlgili ülkelerin sektöre ilgileri ABD ile paralel gittiği özellikle seksenli ve doksanlı yıllarda önemli girişimlerde bulunmuşlar, girişimleri kurumsal ve devlet politikaları haline getirmişlerdir (Damar vd., 2018; Kannabiran ve Sankaran, 2011; Coe, 1995; Issac vd., 2006).

Aslında aynı dönemlerde Türkiye'nin barındırdığı genç nüfus ile beraber İrlanda, İsrail veya Hindistan gibi konuya yaklaşması, barındırdığı genç ve dinamik nüfusun dünyanın nitelikli iş gücü gereksinimi konusundaki ihtiyacını karşılama potansiyeli değerlendirildiğinde önemli bir trenin

kaçırıldığını göstermektedir. Türkiye, uluslararası sektöre kalifiye eleman konusunda katkı sunabilecek, özellikle Hindistan ve Filipin gibi ülkelerin ABD'deki firmaların yazılım veya entegre sektörleri kendi ülkelerine getirmede gösterdiği başarıyı gösterebilecek, ABD'deki firmaların faaliyetlerini kendi ulusal insan kaynağı ile sürdürmeleri sayesinde uluslararası sermayeyi ülkemize çekebileceklerdir (Damar ve Özdağoğlu, 2021). Bu tür faaliyetlerde de sektörde önemli ve kritik bir akademik disiplin olan yönetim bilişim sistemleri öğrencilerine önemli bir istihdam sağlanabilecektir.

Tablo 1'de bazı araştırmacıların belirsiz sınıf içinde yer alması sebebi söz konusu araştırmacıların yükseköğretim kurumlarının rektörlük gibi merkez birimlerinde görev yapmalarından ötürüdür. Özellikle bilgi işlem daire başkanlıkları, sistem analiz birimleri, bilgisayar ve araştırma merkezleri veya uzaktan eğitim merkezinde de YBS ile kendini ilişkilendirmiş araştırmacıların konumlandığı görülmektedir.

Aasheim ve diğerleri (2012) bilişim sektöründe faaliyet gösteren şirketlerde istihdam edilecek elemanlarda giriş seviyesinde bulunması gereken en kritik beş teknik özelliği işletim sistemi, güvenlik, ağ, donanım ve veri tabanı bilgisi olarak belirlemiştir. Elçi (2016) ise, YBS bölümü üzerine öğrenciler üzerine bir anket çalışmasında bulunmuş, çalışmada; *“bilgi araştırma, işleme ve çözümlenme, bilgi güvenliği, proje tasarımı ve yönetimi gibi teknik becerileri ve yetkinlikleri; soyut düşünme, araştırma, yaratıcılık ve yenilikçiliğe yönelik becerileri; görev ve sorumluluk alma ve iletişim kurma gibi sosyal becerilerin öğrenciler için çok önemli olduğunu”* vurgulamıştır.

Yönetim Bilişim Sistemleri ve İşletme Enformatiği bölümleri enformasyon toplumunun değişen dinamikleri ve ihtiyaçları doğrultusunda yenilenmeye ve gelişime yön verebilecek iş gücü yaratma kamacıyla kurulan bölümleridir (Uğur vd., 2014). YBS bölümlerine donanımlı ve sektörün ihtiyaçlarına karşılık verebilecek bilgi işçileri yetiştirme noktasında büyük sorumluluk düşmektedir (Uğur vd., 2016). Henkoğlu ve Şerefoğlu (2019), YBS programlarının yetkin ve alanında uzman öğretim üyesi sayısına ulaşarak, küresel ölçütte rekabete hazır ve sektörün ihtiyaç duyduğu ve YBS alan uzmanlarının yetiştirilmesi gerektiğini ifade etmiştir. Bütün bu hedeflere ulaşmak için gerek nitelik gerek nicelik açısından yeterli YBS araştırmacı istihdam edilmelidir. Hatta Damar ve Aydın (2021)'de belirttiği gibi alanda yetişen akademisyenlerin meslek hayatlarının bir döneminde yurtdışında bulunmaları, alana yurtdışından da öğrenci, araştırmacı veya akademisyen katılması teşvik edilebilir. Ayrıca alanda uluslararası işbirliklerinin özendirilmesi, misafir öğretim üyeliğine hem giden hem de gelen araştırmacılar için izin verilmesi alan için değerli olduğu belirtilmiştir. Bu tür çalışmalar ülkemizdeki akademik camianın daha fazla uluslararasılaşmasını, nitelik ve düzeyini, öz yeterliliğini küresel ölçekte kıyaslama imkanını yakalamasını, alanın uluslararasılaşmasını, küresel işbirlikleri için zemin hazırlayacağı da öngörülebilir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Çalışmada, farklı disiplinlerden beslenen ve hızla gelişen YBS disiplininin Türkiye'deki araştırmacı dokusu ele alınmıştır. Bu kapsamda YÖKAKADEMİK sistemi üzerinden elde edilen veri seti ile toplam Yönetim Bilişim Sistemleri bilim dalında çalışan 401 akademisyen-araştırmacı incelenmiştir. Araştırmada elde edilen bulgular ışığında YBS disiplinin çok yönlü olmasının getirdiği durumun anomalilere sebep olup olmadığı, yükseköğretim kurumlarında görev yaptıkları pozisyonlar da dikkate alınarak tartışılmıştır. Araştırmanın en temel çıktılarından birisi Türkiye'deki YBS disiplinindeki araştırmacı profili ile ilgili genel bir çerçeve ortaya koymasıdır.

YBS eğitiminin en önemli unsuru dünya görüşü, sektör tecrübesi, gerçekleştirdiği projeler, akademik birikim ve taşıdığı donanımlar ile akademisyenlerdir. Ancak bu çalışmada ortaya konulmuştur ki, Türkiye'deki var olan YBS disiplininde akademisyen dokusu dikkate alındığında, daha yoğun işletme, hatta jeoloji, mimarlık, petrol mühendisliği gibi alan ile ilişki kurmakta zorluk çekilen uzmanları alan ile kendilerini ilişkilendirmektedir. Bu durum alanın doğru gelişimi ve sektörün ihtiyacı olan ve talep ettiği kalifiye mezun öğrenci niteliğine de olumsuz etki oluşturabilir ve anomalilerin önüne geçilmesi gerektiği ortadadır. Özellikle ilk jenerasyon olarak adlandırabileceğimiz kuşaktaki durum için, bu tür anomaliler alanın yeni gelişmesi, bilgisayar disiplini ile pek çok farklı disiplinlerin ilgilenmesi, Türkiye'de alanın oturmamış olması gibi nedenler sayılabilir ki bu normal

görülebilir. Fakat var olan tabloda, özellikle doktorasını almış veya alma durumunda olan araştırma kitlesinde de anomaliler devam etmektedir. Türkiye’de daha nitelikli, küreselde rekabet edebilecek yetkinlik ve donanımları kazanmış akademisyen, araştırmacı, meslek profesyonelleri kazanabilmek için alandaki bu anomalilerin giderilmesi için önlem alınması gerektiği ortadadır.

Akpınar (2011) yılında hızla açılan yeni YBS programları ve bölüm yapıları üzerine gerçekleştirdiği değerlendirme çalışmasında şu ifadede bulunmaktadır: *“Türkiye’de bölüm yapısında ilköğretim kuruluşunun öğretim hayatına başlamasından bu yana 20 yıl geçmiş olmasına rağmen, bu disiplinin ülke çapında yeterli bir olgunluğa kavuştuğunu öne sürebilmek mümkün değildir. Bu alanda yeterli öğretim üyesi kadrosuna sahip olmayan üniversitelerin moda bir eğilimle bu bölümleri artan sayıda kurmaları, giderek bu disiplinin imajının zedelenmesine yol açmaktadır.”*. Ayrıca aynı çalışmada, alandaki en büyük problemi nitelikli öğretim üyesi sayısı, az sayıdaki lisansüstü program sayısı, Türkçe YBS alanındaki çalışmaların azlığı ve doçentlik aşamasında karşılaşılan problemler olarak ifade etmiştir. Akpınar (2011)’ın Türkçe yayın eksikliği değerlendirmesinden geçen sekiz yılın ardından Damar ve diğerleri (2018) yazılım kalitesi üzerine gerçekleştirdiği araştırmasında, yazılım sektörü ile, sektörün ve çıkan ürünün kalitesi ile ilgili Türkiye’deki akademisyenlerin durumunun dünyanın önde olan ülkelerin oldukça gerisinde olduğunu belirtmiştir. Akademik ortamın yanında aynı zamanda yazılım sanayi odası, meslek odaları, ticaret odası gibi sivil toplum yapılarının da bu yönde alana katkısının oldukça az olduğunu belirtmiştir.

Bilişim sektörü, ülkelerin kaderlerini değiştirebilen stratejik ve geleceği şekillendiren bir sektördür. Bu kadar önemli bir sektöre kalifiye eleman sağlayacak eğitim kurumlarının da kendilerini aynı ölçüde geliştirmeleri, araştırmacı niteliği, Türkçe doküman eksikliği, kaynak sıkıntısı, donanım veya laboratuvar eksikliği gibi her ne problem var ise bu problemlerin iyi planlayarak ve problemlerin zamana yayılıp çözüldüğünü görerek, ilerlenmesi gerekmektedir. Gerektiği takdirde bu tür alanlara kalifiye eleman yetiştiren akademisyenlerin Tübitak desteği ile eğitim alması, uluslararası araştırmalara katılması, özetle uluslararasılaşması için var olan kaynakları en iyi şekilde servis edilmesinde fayda görülmektedir. Elbette bu ayrılan kaynakların alana ve sektöre muhakkak takip edilerek dönmesi esastır.

Hızla açılan YBS programlarına, elbette doktora mezunu araştırmacı bulmakta zorluklar yaşanabilir. Ancak planlamalar uzun dönemli olarak yapıldığında ileride yaşanabilecek daha büyük problemlerin önüne geçilebilir. Örneğin Türkiye’de kamuda görev yapan akademisyen ve araştırmacıların yurtdışında (WUA, 2021;THEUNIJOB, 2021) olduğu gibi sözleşme bazlı istihdamı söz konusu değildir. Ayrıca mezun olan öğrencilerin rekabetçi sektörün ihtiyaçlarını karşılaması, mezunların yetkinliklerin işverenlerin arzu ettiği düzeyde olması gerekmektedir (Young,1996:70). Dolayısı ile YBS alanında kürsü sahibi olan araştırmacıların emekli oluncaya kadar o kürsüleri dolduracağı dolayısı ile yükseköğretim kurumları için akademisyen niteliğinin verilen literatür çerçevesinde de değerlendirildiğinde önemli ve üzerinde titizlikle durulması gereken bir konu olarak karşımıza çıkmaktadır.

YBS, elbette pek çok farklı disiplinden araştırmacıların ilgisini çeken, pek çok farklı alan ile özellikle de bilgisayar bilimi, yönetim bilimi ve işletme bilimi ile ilişki içinde bulunan özel bir bölümdür. Fakat araştırma ve akademisyenlerin asli görev yerinin bu kadar farklı olması ve bu kadar fazla çeşitliliğin olması da normal karşılanmamalıdır. Çünkü kişilerin doğrudan görev yaptıkları yerler o güne kadar kazandıkları yetkinlik ve bilgi birikimi ile örtüşmektedir. Mimarlık, eğitim veya tıp fakültelerinde görev alan araştırmacıların yetkinliklerinin daha çok görev aldıkları fakülte dokusunda olması beklenmektedir. Öte yandan bu durum kişilerin lisans, yüksek lisans veya varsa doktora eğitimleri ile de sorgulanması gereken bir husustur. Aslında bu çeşitlenme doçent, araştırma görevlisi veya profesör unvanlarında çok fazla değilken, öğretim görevlisi ve doktor öğretim üyesi kadrolarında arttığı görülmüştür.

Mühendislik, mimarlık vb. farklı disiplinlerde doçentlik kriterleri için istenen yayın şartları disiplinlerin doğası değerlendirilerek indeksli dergilerde daha fazla yayın kriterine sahiptir. Bu şartlar YBS gibi yeni sayılabilecek bir alanın doçentlik kriterinde ise daha esnektir. Bu da uzmanların doçentlik kriteri için farklı alanlara yönelmesine sebep olabilir. Ancak bu ara geçişlerin, YBS alanının gelişmesi için anomaliler oluşturduğu ortadadır. Son on yılda kırklı rakamlardan yüzü rakamlara

çıkan YBS programlarının yaratacağı akademik kadro ihtiyacı da bu anomali durumun ilerlemesine yol açabilir. Dolayısıyla bu çalışmada ortaya konan sorunların ve çözüm önerilerinin Türkiye’de YBS disiplininin gelişimine katkıda bulunacağı ve YBS alanındaki araştırmacılara farklı bir bakış açısı sağlayacağı düşünülmektedir. Son olarak gelecek çalışmalarda, YBS alanında çalışan araştırmacıların diğer ülkelerdeki genel dokusu incelenebilir ve elde edilecek sonuçlar Türkiye ile karşılaştırılabilir.

KAYNAKÇA

- Aasheim, C., Shropshire, J., Li, L., & Kadlec, C. (2012). Knowledge and skill requirements for entry-level IT workers: A longitudinal study. *Journal of Information Systems Education*, 23(2), 193-204.
- Adeoti-Adekeye, W. B. (1997). The importance of management information systems. *Library Review*, 46(5), 318-327.
- Akpınar, H. (2001). Enformasyon Teknolojisi ve İşletmecilik Öğretimine Etkileri. *İstanbul Üniversitesi İşletme Fakültesi Dergisi*, 27(1), 39-67.
- Akpınar, H. (2011). Türkiye’de Enformasyon Sistemleri Öğretiminde 20. Yıl. Uluslararası 9. Bilgi, Ekonomi ve Yönetim Kongresi Bildirileri (ss.565-665), 01 Ocak 2011, Saraybosna.
- Albayrak, R.A., & Biçer, İ.H. (2009). Bilişim sistemleri üst düzey yöneticilerinin rollerini etkileyen unsurlar. *İTÜDERGİSİ/b*, 4(1), 34-45.
- Aslay, F., Özen Ü., & Çam H. (2021). Yönetim Bilişim Sistemleri Eğitiminin Kazandırdığı Yeteneklerin Teknoparkların İnsan Kaynağı Gereksinimlerini Karşılamadaki Etkisi. *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 35(3), 927-942.
- Baskerville, R. L., & Myers, M. (2002). Information systems as a reference discipline. *MIS Quarterly*, 26(1), 1-14.
- Bensghir, T. (2002). Türkiye’de Yönetim Bilişim Sistemleri Disiplininin Gelişimi Üzerine Düşünceler. *Amme İdaresi Dergisi*, 35(1), 77-103.
- Cappel, J. J. (2002). Entry-level IS job skills: A survey of employers. *Journal of computer information systems*, 42(2), 76-82.
- Coe, N. (1997). US transnationals and the Irish software industry: assessing the nature, quality and stability of a new wave of foreign direct investment. *European Urban and Regional Studies*, 4(3), 211-230.
- Coşkun, E., Özdağoğlu, G., Damar, M., & Çallı, B. A. (2019). Scientometrics-Based Study of Computer Science and Information Systems Research Community Macro Level Profiles. In *International Conference on Information Systems Post-Implementation & Change Management* (pp. 180-188), 11-13 April, Utrecht, Netherlands.
- Culnan, M. J. (1987). Mapping the intellectual structure of MIS, 1980-1985: A co-citation analysis. *MIS Quarterly*, 11(3), 341-353.
- Culnan, M. J., & Swanson, E. B. (1986). Research in management information systems, 1980-1984: Points of work and reference. *MIS Quarterly*, 10(3), 289-302.
- Damar, M., & Aydın, Ö. (2021). Türkiye’nin 2010 Sonrası Yönetim Bilişim Sistemleri Alanında Uluslararası Q1 Dergilerinde Durumu. *İzmir İktisat Dergisi*, 36(4), 811-842.
- Damar, M., & Özdağoğlu, G. (2021). *Yazılım Sektörü ve Uluslararasılaşma, Politika Önerileri*. Editör, Ömer Aydın & Çağdaş Cengiz. Teknoloji ve Uluslararası İlişkiler. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Damar, M., Özdağoğlu, G., & Özdağoğlu, A. (2018). Küresel Ölçekte Yazılım Kalitesi ve Standartları: Sektörel ve Bilimsel Perspektiften Literatürdeki Eğilimler. *Alphanumeric Journal*, 6(2), 325-348.
- Elçi, A. (2016). Yönetim Bilişim Sistemleri Öğrencilerinin Beceriler ve Yetkinlikler Algıları - Bilgi Toplumuna Doğru. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, 6(3), 351-358.
- Fang, X., Lee, S., & Koh, S. (2005). Transition of knowledge/skills requirement for entry-level IS professionals: An exploratory study based on recruiters' perception. *Journal of Computer Information Systems*, 46(1), 58-70.

- Freeman, P., & Aspray, W. (1999). The Supply of Information Technology Workers in the United States, <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED459346.pdf>, (02/08/2021).
- Gambill, S., Clark, J., & Maier, J. L. (1999). CIS vs MIS vs...: The name game. *The Journal of Computer Information Systems*, 39(4), 22-25.
- Gillenson, M. L., & Stutz, J. D. (1991). Academic issues in MIS: Journals and books. *MIS Quarterly*, 15(4), 447-452.
- Henkoğlu, T., & Şerefoğlu, H. (2019). Yönetim Bilişim Sistemleri Bölümü Öğretim Programlarının Bilgi Yönetimi Açısından Değerlendirilmesi. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, 9(3), 587-602.
- Issac, G., Rajendran, C., & Anantharaman, R. N. (2006). An instrument for the measurement of customer perceptions of quality management in the software industry: An empirical study in India. *Software Quality Journal*, 14(4), 291-308.
- Kannabiran, G., & Sankaran, K. (2011). Determinants of software quality in offshore development—An empirical study of an Indian vendor. *Information and Software Technology*, 53(11), 1199-1208.
- Lunt, B. M., Reichgelt, H., Ashford, T., Phelps, A., Slazinski, E., & Willis, C. (2003). An empirical comparison of baccalaureate programs in computing. In *Proceedings of the 2003 International Conference on Engineering and Computer Education (ICECE)* (pp. 17-20). March 16 - 19, São Paulo, Brazil.
- Noll, C., & Wilkins, M. (2002). Critical skills of IS professionals: A model for curriculum development. *Journal of Information Technology Education: Research*, 1(1), 143-154.
- Pierson, J. K., Kruck, S. E., & Teer, F. (2008). Trends in names of undergraduate computer-related majors in AACSB-accredited schools of business in the USA. *Journal of Computer Information Systems*, 49(2), 26-31.
- Reichgelt, H., Zhang, A., & Price, B. (2002). Designing an information technology curriculum: The Georgia Southern University experience. *Journal of Information Technology Education: Research*, 1(1), 213-221.
- THEUNIJOB, (2021). Times Higher Education University Jobs, <https://www.timeshighereducation.com/unijobs/listings/>, (02/08/2021).
- Uğur, N. G., Okursoy, A., & Turan, A. H. (2014). Türkiye’de Yönetim Bilişim Sistemleri Eğitimi ve Ders Programlarının İncelenmesi: Ampirik Bir Değerlendirme. Yönetim Bilişim Sistemleri Kongresi Bildiri Özet Kitabı. (ss. 26). İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi.
- Uğur, N.G., Okursoy, A., & Turan, A. H. (2016). Türkiye’de Yönetim Bilişim Sistemleri Eğitimi ve Yetkinlik Alanı Değerlendirmesi. *İşletme Bilimi Dergisi*, 4(1), 111-122.
- ÜAK, (2021). Üniversiteler Arası Kurul Başkanlığı, 2021 Ocak Dönemi Doçentlik Başvuru Şartları, <https://www.uak.gov.tr/Sayfalar/docentlik/basvuru-sartlari/2021/2021-ocak-donemi-docentlik-basvuru-sartlari.aspx>, (03/08/2021).
- WUA, (2021). Assistant Educator, <https://internal.jobs.uwa.edu.au/ci/en/job/506150/assistant-educator>, (02/08/2021).
- Yarlıkaş, S. (2015). Yönetim bilişim sistemleri disiplininin Türkiye’deki mevcut durumu üzerine bir inceleme. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, 5(2), 136-147.
- Young, D. (1996). The relative importance of technical and interpersonal skills for new information systems personnel. *Journal of Computer Information Systems*, 36(4), 66-71.
- YÖKATLAS, (2021). YÖK Meslek Atlası, <https://yokatlas.yok.gov.tr/>, (02/08/2021).